

Nr 31.

Av herr Persson, Karl, m. fl. *angående statens medverkan för en utökning av den svenska kväveproduktionen.*

En av förutsättningarna för att det svenska folkhushållet skall komma ur det nuvarande svåra ekonomiska läget med alla dess biverkningar på skilda områden är att jordbruket blir i stånd att producera mera livsmedel. Härför fordras emellertid bl. a. större tillgång av gödselmedel av skilda slag. Särskilt betydelsefullt är att tillgången till kvävegödselmedel blir rikligare. Så länge kvävegödselmedlen i brist på tillräcklig tillgång måste ransoneras är det omöjligt för den enskilde jordbrukaren att avvinna jorden högsta möjliga skörd. Till många grödor måste med nuvarande tilldelning gödslas, inte efter jordens och växtens näringsbehov, utan efter som den av kristidsnämnden beviljade tilldelningen medger.

Detta är så mycket mer att beklaga, som konstgödningen, i all synnerhet kvävegödningen, är vår f. n. billigaste produktionsfaktor. Detta gäller för en i det stora hela betydligt utökad användning.

Trots att vi inom landet ha en ganska betydande tillverkning av kvävegödselmedel motsvarar tilldelningen långt ifrån behovet, varför vi årligen behöva importera stora mängder. Sålunda har importen de sista åren uppgått till ett värde av mellan 25 och 30 miljoner kronor årligen. Importen av chilesalpeter till ett årligt värde av mellan 5 och 10 miljoner kronor är i så måtto särpräglad att dess natriumhalt är särskilt gynnsam för sockerbetorna och bör kanske därför i viss mån upprätthållas, men även den torde vid avspärning kunna ersättas av inhemsk tillverkning av annat lättlösligt kväve, t. ex. kalksalpeter.

I »Svenskt långtidsprogram 1947—1952/53» har beräknats ett ytterligare behov av kvävegödselmedel av 50 000 ton 15,5 % kväve årligen, vilket betyder en utökad påfrestning på vår handelsbalans härför med ett eller annat tiotal miljoner kronor årligen.

En i förhållande till nuvarande och kommande behov utökad svensk kväveindustri är också en beredskapsåtgärd av allra största betydelse. De huvudsakliga råvarorna, luftens fria kväve och kalksten, ha vi outtömliga förråd av, och även den behövliga energimängden torde vi efter hand som vi hinna utbygga vattenfallen få tillräcklig tillgång till. Den investering, som härför fordras, komme om något år att uppvägas av minskad importkostnad. Om anläggningarna planläggas och beräknas rätt, bör det även bli en för folkförsörjningen lönande affär. Visserligen måste vi inskränka investeringarna så långt möjligt, men denna inskränkning bör knappast gå ut över

områden där vi kunna få en större inhemsk produktion och samtidigt en förbättring av vår handelsbalans.

Frågan har varit föremål för riksdagens behandling åren 1944 och 1945, och ett av skälen för avslag på en föreslagen utredning var att tiden ej ansågs lämplig då. Sedan dess har frågan om en utökad svensk produktion framträtt som en av huvudfrågorna, samtidigt som livsmedelsbristen i hela världen är och beräknas för lång tid framöver bli synnerligen kännbar.

En utredning nu torde av ovan relaterade skäl ha ännu större fog för sig än vad den hade 1945.

Med hänvisning till ovanstående få vi föreslå,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en skyndsam utredning angående statens medverkan för en utökning av den svenska kväveproduktionen.

Stockholm den 18 januari 1949.

Karl Persson.

Ivar Persson.

B. A. Nilsson.

Gust. Elofsson

Fritiof Karlsson.

Gärda Svenson.

i Vä.

Otto Niklasson.

Bernhard Näsgård.
